

Brandforvaltning – en god metode?

Anna Bodil Hald og Aase Gøthgen

Brandforvaltning af overdrevsnatur og gravhøje er måske en god metode. Men der mangler kontrollerede forsøg.

Før blomstrede guldblomme, tjærenellike, kobjælde, blåkløkke og mange andre fine planter på gravhøje og i anden natur på tør bund (overdrev og vejkanter). I dag er Danmarks natur vokset til i konkurrencesterke planter – lad os bare kalde dem 'fedmeplanter', f.eks. stor nælde, draphavre, vild kørvæl og bølget bunke, fordi der er for mange næringsstoffer i naturen, figur 1. De skattede urter fra den vilde blomsterbuket kvæles og forsvinder. Det gælder også blomsterfloret på gravhøje.

Resultatet er, at Danmarks natur med mange blomster og synlige græshopper er ændret til

brændenælde og dræbersnegle. Det kan ændres med mere og bedre forvaltning.

Manglende forvaltning af gravhøje

I dag forvaltes mange gravhøje slet ikke. Nogle forvaltes med slåning om efteråret. Det har vist sig ikke at være tilstrækkeligt, for gravhøjene har mistet botanisk kvalitet. Det har vi i hvert tilfælde måttet sande på vores utallige besøg på gravhøje under Atlas-projektet. Dertil kommer, at det er dyrt at slå gravhøje og ikke ufarligt, hvor der er stejlt. Gravhøje kan de fleste steder ikke plejes med afgræsning, da

dyrene kan ødelægge fortidsmindet, og ofte ligger gravhøje til med midt i en kornmark.

Brænde vissent løv

Vi har måske en løsning til en billig og god metode: En hurtig afbrænding (medvind) om foråret fjerner vissent løv uden at skade urterne og fortidsmindets kulturlag, da temperaturen i jordoverfladen ikke stiger. Vi har eksempler på gravhøje, der har været plejet på denne måde og som slet ikke ligner øvrige græsklædte gravhøjede, figur 2. I en Vestjydsk landbrugsrunder med mange gravhøje oplevede vi, at den eneste gravhøj af værdi

Gravhøj, der har været slået om efteråret med års mellemrum

Sådan - og det der er meget værre - ser gravhøje ud i dag. Gravhøje og overdrev (tørbundsnatur) gror mange steder til i 'fedmeplanter' og et tykt lag vissent græslov.

Figur 1. Gravhøj, der kvæles i 'fedmeplanter' som stor nælde og løv fra græs. Det handler kun om en stakket tid, inden de sidste individer af overdrevsarter forsvinder. Foto: 6. juli 2006.

havde været afbrændt hvert forår gennem 30 år. Her voksede bl.a. guldblomme og almindelig månerude.

Forvaltning af gravhøje med forårsafbrænding i medvind ser derfor lovende ud. Se figur 2. Der mangler dog dokumentation for den generelle effekt. Derfor har vi udarbejdet en lille og kontrolleret forsøgsplan, der har til formål at bidrage til dokumentation af effekter af afbrænding om foråret.

Afbrænding kunne blive en alternativ metode mange steder. Mange flere gravhøje kunne

herved blive plejet for de samme penge. Vi har positiv støtte i Skov- og Naturstyrelsen, By- og Landskabsstyrelsen, Kulturarvstyrelsen, Roskilde og Frederikssund kommuner til forsøget. Entomologer har sagt god for metoden. Men ingen har penge til et kontrolleret forsøg med dokumentation af effekt.

Oplysninger modtages gerne

Vi vil gerne høre, om der blandt URT's læsere er kendskab til steder, hvor gravhøje, overdrev, vejkanter eller anden natur bort-

set fra heder forvaltes med afbrænding. Vi modtager også gerne henvendelse vedrørende mulig finansiering af projektet. Danmarks vilde natur fortjener kontrollerede forsøg på samme måde som der udføres kontrollerede forsøg med dyrkning af landbrugsafgrøder.

Forfatterens adresse:

ABH: Pilevænget 7, 3500 Værløse, mobil 21 42 23 30, abhald@worldonline.dk
AG: Tømmergården 2, Sæby, 4070 Kr. Hyllinge, cibeschutz@kunst.dk

Gravhøj, der har været brandforvaltet de seneste 50 år

Sådan så gravhøje givetvis ud for 50 år siden.

Tjærenellike og nikkende kobjælde. Foto 4. juni 2006.

Knoldet mjøddurt og tjærenellike. Foto 17. juni 2006.

Blåhat og almindelig gyldenris. Foto 10. juli 2006.

Smalbladet høgeurt med frøstande. Foto 19. september 2005.

Figur 2. Gravhøj, der forvaltes med afbrænding i medvind hvert forår i ca. 50 år. Her afløser den ene blomstrende art den anden gennem sæsonen. Foto på forskellige tidspunkter i 2005 og 2006 efter forudgående afbrænding.